

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 32
november 2022
cena 1,90 eura

11

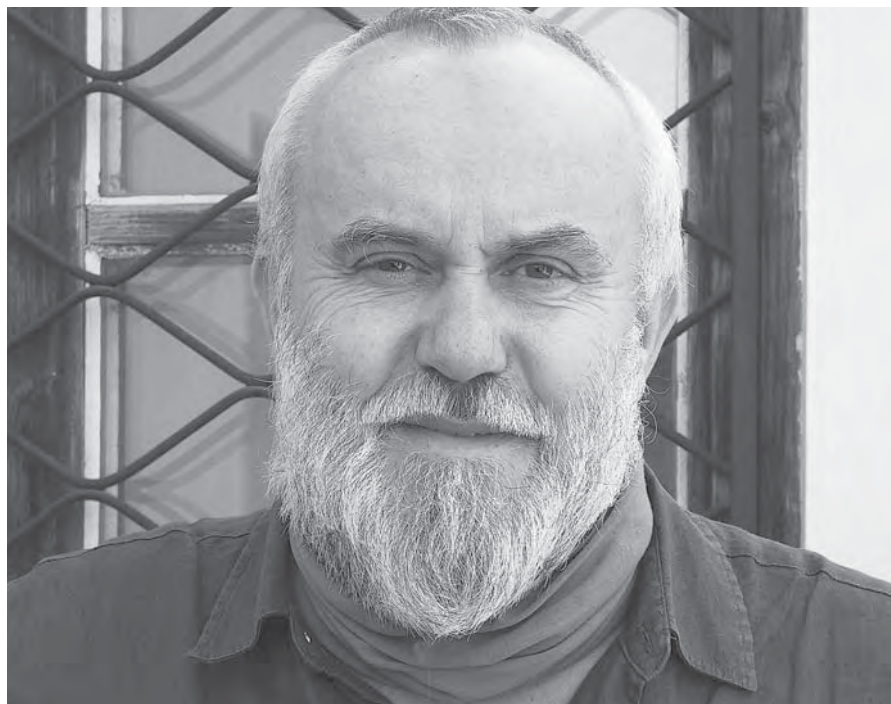
ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Svätopluk známy neznámy

NÁŠ ROZHOVOR

Spôsobil rozkol v Cirkvi u Slovákov negatívny postoj k Svätoplukovi? Poliaci, Česi, Maďari, Rusi, Chorváti... napriek tomu, že samých seba odvádzajú od Svätopluka, nepokladajú ho za dôležitého. Nepasuje im do ich národných konštrukcií. Kráľovstvo Svätopluka bolo skôr, než sa formovali dynastie strednej a východnej Európy a predsa si o nás myslia, že sme nehistorický národ. Postava kráľa Svätopluka a jeho význam pre Európu je dodnes aktuálny. Prečo o ňom vieme tak málo? Tridsiate výročie obnovenia slovenskej štátnosti bolo impulzom, aby sme sa o svojich dejinách porozprávali s profesorom Martinom Homzom, vedúcim Katedry slovenských dejín Filozofickej fakulty UK.

● Tohto roku uplynulo 30 rokov od prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky. Je priam šokujúce, akými nevybe-

Prof. Martin Homza

Foto Eva Zelenayová

ranými slovami odporcovia slovenskej samostatnosti reagovali na tých, čo si toto výročie pripomenuli. Má vôbec spochybňovanie štátnej zvrchovanosti nejakú podobu v iných štátoch?

Aj keď sme my, Slováci, v tejto záležitosti trochu osobití, napriek tomu sa nám darí realizovať už druhú štátnosť v pomerne krátkom čase.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda
Ako sa vám dnes žije? 2
Arpád Tarnóczy
Spýtali sme sa 2
Pozvánka
do Bratislavy 3

Eva Zelenayová
O čom bol november'89? 3
Juraj Vrábel
**Komunisti sa dodnes ne-
ospravedlnili za zločiny
4-5-6-7**

Matej Slovinský
**Novodobé
trenčianske mýty 8**
Marián Tkáč
**Pred tridsiatimi rokmi
v Londýne 9**

Jozef M. Rydlo
**Homofóbia,
alebo vopred
prehratý
zápas
hodnôt 12**

ročník 32 • november 2022

Ako sa vám žije dnes?

Redakcia nášho časopisu usúdila, že okrem obsiahlejších rozhovorov je dobré dať priestor našim členom, predovšetkým politickým väzňom, aj na menšom priestore s odpoveďou na zdanlivo jednoduchú otázku. Aby sa aspoň stručne vystihla nálada týchto čias, ako sa nám žije už viac ako 30 rokov po čudnom prevrate. Alebo aspoň pár vetami naznačiť celkovú náladu, zlomky myšlienok, ktoré sa niekedy len ťažko dajú opísať podrobnejšie. Je už len na každom jednom respondentovi, či uprednostní optimistickú náladu, že ten najkrvavejší režim našej histórie predsa len skončil, alebo naopak, pár vetami sa posťažuje, že čo si pri radostno-naivnej nálade novembra 1989 predstavoval úplne ináč.

K tomu pár poznámok na možné uvedenie do problematiky. Kto chce, môže začať aj peniažkami, ktorých nikdy nie je nadostač. Najmä medzi bývalými politickými väzňami. Berlínsky inštitút pre sociálny výskum (BIS) nezávislými vedeckými metódami v jednej zo svojich štúdií k vysporiadaniu sa s panovaním komunistov v NDR zistil, že tí, čo boli prenasledovaní touto diktatúrou, mali v roku 2019 priemerný príjem 1418 EUR, no celkový priemer všetkých obyvateľov Ber-

lína činil 1621 EUR. V štúdiu uviedli, že stále je ešte treba myslieť na odškodnenie politických väzňov a valorizáciu príjmov.

Ale aj iné veci nás trápia, a možno ešte viac. Napríklad to, ako nám už prakticky zmizla sloboda slova. Momentálne Svedectvo je asi aj jediný ozaj slobodný a nekomunistický časopis na Slovensku. A aj ten nám jeden úradník na ministerstve vnútra káže prestať vydávať. Pre tých rovných evidencie neplatia ani zákony, ba dokonca ani ústava. Lenže – keď končí sloboda slova, končí aj demokracia. Bez sebaregulácie je každá demokracia iba potemkinovská fasáda diktatúry. Nech sa nazýva ako chce.

Nečudujme sa potom, že u veľkej väčšiny ľudí prenasledovaných červeným terorom, prevláda sklamanie. Aj nad vlastným posúdením správania sa súdruhov. Pretože to, čo sme si vysvetľovali iba ako prirodzenú ľudskú nedokonalosť, lebo nie vždy sa veci vydaria dokonale, nakoniec z toho vyšlo, že to nebola žiadna nedokonalá snaha o polepšenie sprevádzaná omylmi, ale rafinovaná pretváрка. Takže opäť žijeme v lži. Červenej, ale obohatenej o nové formy. Aby sa postupne opäť mohol šíriť patologický svetonázor, teraz už dokonca obohatený o nevídané nezmysly. **jlš**

SPÝTALI SME SA

Arpáda Tarnóczyho

● Ako sa vám žije dnes?

Nedávno som počul pedagóga z právnickej fakulty brániť kádre sudcov, že súdili podľa platných zákonov, takže nenesú žiadnu vinu na rozsudkoch z obdobia päťdesiatych rokov. Pritom som si spomenul na slová Konrada Adenauera, prvého povojnového predsedu nemeckej vlády, ktorý povedal, že nevymenil celé súdnictvo. To si pán učiteľ už nepamätá svoju stranícku príslušnosť? Už si nespomína na bezpečnostné trojky, pozostávajúce z vedúceho tajomníka KSČ, náčelníka ŠtB a vybraného pracovníka na príslušnej úrovni: okres, kraj, štát? Čakal som, že pani exministerka pri reforme súdnictva sa pozrie aj na učiteľov, ktorí pripravujú budúcich sudcov.

Bolo by zaujímavé vedieť, či na fakulte, respektíve v súdnictve pôsobili ľudia bez členstva v KSČ. Kto to len odsúdil nepohodlných ľudí na smrť či doživotie po skrátenejších vylúčkoch na ŠtB najmä po roku 1948? Keď na pomoc vyšetrovateľom prišli aj poradenkovia zo Sovietskeho zväzu a azda i viac ako 80 percent

vyšetrovaných sa po telesnom mučení priznalo k čomu chceli. Tri mesiace sa na mne eštebáci zabávali, nech ho vši zožerú! A mňa skutočne žrali.

Nakoniec prichádzam k záveru, že reforma v súdnictve by sa mala realizovať za peniaze EÚ, ale nie absolventmi pedagógov, u ktorých sa v životopisoch nedá dočítať - pochádzam z rodiny: otec člen, deda člen, atď. a v SZM sa chcem pripraviť na členstvo v KSČ. Žeby si na to skúsení nespomenuli? Niečo tu chýba, pravdepodobne už 75 rokov zabudnutá spravodlivosť. V škole som sa učil o Chamurapiho práve na spravodlivosť z obdobia Starobabylonskej ríše. A my ešte stále máme inštitúciu, ktorá sa nechce vysporiadať s právom na spravodlivosť aj keď sa volá ministerstvo spravodlivosti.

■ ■ ■

Arpád Tarnóczy sa narodil v roku 1936 do šľachtickej rodiny s rodokmeňom doloženým do 9. storočia. Jeho predkovia získali tituly za obranu vlasti. Pred voľbami v roku 1946 vytlačil heslá „Smrť nacizmu!“, „Smrť Komunizmu!“ K tomu aristokratický pôvod a hoci mal len desať rokov, stal sa triednym nepriateľom. Zatykanie, bičky, väzenské cely, to bola jeho mladosť. **(zl)**

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska [KPVS] ● **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová ● **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petránský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón:** 02-5263 8156 ● **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk ● **webová stránka:** www.pv-zpko.sk ● **IČO:** 00679879 ● **Cena jedného výtlačku:** 1,90 EURA ● **Predplatné 20 EUR/kalendárny rok** ● **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 ● **EV:** 3851/09 ● **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** ● **ISSN:** 1338-404X ● **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

KTO STRATIL MAJETOK,
NESTRATIL VELA.
KTO STRATIL SLOBODU,
STRATIL MNOHO.
KTO STRATIL VIERU,
STRATIL VŠETKO.

Program

- 10.45 Príchod účastníkov podujatia
Zoraďovanie vencov podľa protokolárneho poradia
- 10.55 Príchod čestných hostí
- 11.00 Začiatok pietneho aktu kladenia vencov
- 11.30 Hymna Slovenskej republiky
- 11.35 Privítanie hostí a slávnostné príhovory
- 12.00 Ukončenie, modlitba za obete komunizmu
a hymnická pieseň

POLITICKÍ VÄZNI Zväz protikomunistického odboja III. odboj

si Vás dovoľujú pozvať
na

PIETNU SPOMIENKU

pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu

vo štvrtok 17. novembra 2022 o 11.00 hod.
pri Centrálnom pamätníku popraveným
a umučeným politickým väzňom komunizmu
na cintoríne vo Vrakuni (ružinovský cintorín) v Bratislave

R. S. V. P. do 11. novembra 2022
Tel.: 0905 245 571, 02 5263 8156, 02 5263 8154
email: ustredie@pv-zpko.sk

O čom bol november '89?

Prečo ľudia štrngali kľúčmi na námestiach v roku 1989? Mali dosť vlády jednej strany, dosť dirigizmu, čo môžu a nemôžu, dosť vymývania mozgov tlačou. Z ústavy ako prvé boli odstránené vedúca úloha strany a cenzúra. Novinári boli pozývaní na preškolenie do zámoria. Niektorí aj na bližší Západ. Zrejme im to nesmierne imponovalo a prehlbovalo pocit dôležitosti. Stali sa politickými komentátormi, opäť šíriteľmi jediných správnych názorov.

Z tých, čo sa dodnes mediálne prezentujú a majú vplyv na vytváranie verejnej mienky, sa v čase nástupu demokracie zamestnali v denníku Smena. Napríklad Róbert Kotian a Marián Bednár. Prvým ponovembrovým riaditeľom Smeny, neskôr SME, sa stal Alexej Fulmek. Jeho publikácia *Bol som dlho v SME* poskytuje čitateľovi priamy dôkaz o úlohe tohto denníka na postupnom likvidovaní slobody slova na Slovensku. O vplyve vyskolených novinárov na verejnú mienku a jej preklápaní v prospech svojich donorov. Napríklad Kotian. Fulmek o ňom napísal: „Od roku 1990 bol komentátorom Smeny, neskôr SME, kde zostal do roku 2002. Pracoval ako hovorca Slobodného fóra Zuzany Martináčkovej. Bol dramaturgom relácie Z prvej ruky v Slovenskom rozhlasu, pracoval pre tituly Domino fórum, Hospodárske noviny a pracuje aj pre denník Šport. Pre vydavateľstvo Petit Press robí prílohu

Magazín o knihách. V rozhlasu moderuje reláciu dejiny.sk.“

Fulmek bez hanby popisuje, ako vydavateľstvo Petit Press postupne sfúzovalo (skúpilo) nielen regionálnu tlač, ale aj denníky Roľnícke noviny, Prácu, Národnú obrodu, takže z celoštátnych denníkov zostali na trhu len Sme a Pravda. Iba na okraj, George Soros, známy exportom liberálnej demokracie do sveta, denník SME významne finančne podporoval, až napokon v ňom odkúpil podiel.

SLOVO SVEDECTVA

Po zániku titulov Verejnosť, Nový Slovák, Koridor, Denný Telegraf, Slovenská Republika a Nový Deň nepochopiteľne na situáciu v printových médiách zareagoval Jozef Bednár, vtedajší hovorca Mareka Maďariča, ministra kultúry Ficovej vlády. Podľa neho to malo prispieť k postupnej štandardizácii mediálneho trhu, lebo vraj išlo o stranícke denníky, aké sú v Európe považované za atypické elementy. Pritom opak je pravdou. Niektoré európske vlády subvenciou výlučne straníckych denníkov podporujú pluralitu médií. Ibaže diskusia na túto tému na Slovensku vôbec nie je možná, čo naznačuje deficit demokracie.

Čo z toho vyplýva? Novinári sa po roku 1989 rozdelili na proslovenských a proatlantických. Vo volebnom roku 1998 dokonca Slovenský syndikát novinárov

školil žurnalistov Za zmenu, teda zmenu vlády. Po voľbách v roku 1998 už proslovenskí novinári nemali prakticky miesto pod slnkom. Dzurindova vláda si v STV dovolila zatvoriť novinárov na 28. poschodí pod dohľadom esbeesky a postupne ich vyhadzovala zo zamestnania. A kto v súčasnosti zastáva post generálneho riaditeľa RTVS? Bývalý spoluvlastník najreakčnejšieho protislovenského Rádia Twist a od roku 2006 programový riaditeľ verejnoprávneho rozhlasu Ľuboš Machaj! Takže upratané. Samozrejme, že liberálne médiá proslovenských novinárov dodnes biľaguju.

Súčasná liberálna internacionálna politika mala teda v médiách cestu vydláždenú a mediálny priestor, vrátane RTVS, je takmer nepriepustný pre iný názor. Ak sa vyskytne je považovaný za extrémistický, radikálny a ako taký ho treba postihovať. Legislatíva sa už pripravuje. Celému tomuto procesu prajú aj vonkajšie okolnosti, lebo vojnu na Ukrajine môže vláda bez problémov využiť na vyhlásenie výnimočného stavu...

Na vývoj politickej scény, a to nielen na Slovensku, nemali taký vplyv občania, ako globálny kapitál, ktorý sa tu po roku 1989 udomáčňoval. Ten je nenásytý a postupne požíra všetko bohatstvo sveta. Materiálne i duchovné. Ale o tom nebol november '89.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Potomkom na stálu pamäť...

Na Mierovom námestí v Ilave bolo pred jedenástou v pondelok 24. októbra nezvyčajne rušno. Prichádzali sem členovia PV ZPKO z celého Slovenska pokloniť sa pamiatke nespravodlivo a protiprávne väzneným politickým väzňom komunistického režimu. Na tvári organizátora pietnej spomienky Stanislava Porubčana, predsedu trenčianskej regionálnej pobočky v Ilave, bolo vidieť napätie. Kto všetko príde?

Ako plynul čas, aj napätie povolovalo. Prišiel predseda regionálnej organizácie v Košiciach až zo Sabinova Juraj Vrábel, podpredseda PV ZPKO Štefan Novák z Košíc, predseda žilinskej regionálnej organizácie Kvetko Gregor, prišli mnohí členovia a predsedovia regionálnych pobočiek PV ZPKO z celého Slovenska. Regionálna predsedníčka v Nitre sa ospravedlnila, lebo sa v tom čase zúčastňovala sv. omše

Vdp. Patrik Sojčák

Foto Eva Zelenayová

Pieta pred pamätnými tabuľami.

Foto Eva Zelenayová

za kardinála Korca, ale jej členovia v Ilave nechýbali.

Z oficiálnych hostí sa na kladeaní vencov zúčastnili zástupca primátora mesta Anton Bajzík, farár a dekan ilavskej farnosti Patrik Sojčák, predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda a duchovný organizácie Ján Košíar. Nechýbala ani stála účastníčka pietnej spomienky pri pamätných tabuliach na väzenskom múre pani Anna Riecka, pracovníčka oddelenia kultúry MsÚ.

Z Mierového námestia ku schodom kostola všetkých svätých vedie koridor, vytvorený vysokými múrmi s ostnatým drôtom. Na ľavej strane sú umiestnené pamätne tabule generálneho biskupa Pavla Uhorskaia, biskupa Jána Vojtaššáka, otca Metoda Dominika Trčku a jedna je venovaná pamiatke nespravodlivo a protiprávne väznených komunistickým režimom. Po po-

ložení vencov k pamätným tabuľam zazneli príhovory Juraja Vrábela a Jozefa Porubčana, ktoré uverejňujeme v plnom znení. Báseň Júliusa Homolu predniesla pani A. Riecka. Zaznelo v nej posolstvo: *Postojte rodáci, počujte našu záveť, vám a potomkom na stálu pamäť. Bránili sme právo, vieru nás i našich otcov, pomstivý Satan uškrtil nás krutou mocou.*

Pietnu spomienku pod múrmi väzenia ukončil vdp. Patrik Sojčák modlitbou a požehnaním.

Program však pokračoval návštevou väznice, kde sa naši členovia oboznámili s históriou ilavského hradu, v roku 1856 prestavaného na väzenie. Skvelý výklad sprievodcu a prehliadka priestorov väznice umocnili spomienku na politických väzňov týraných v týchto priestoroch po uchopení moci komunistami.

Eva Zelenayová

V Ilave sa stretli aj mladí historici Martin Lacko (zľava) a Juraj Vrábel ml.

Foto Eva Zelenayová

Príhovor predsedu regionálnej organizácie PV ZPKO v Košiciach

Komunisti sa dodnes neospravedlnili za zločiny

Pamätné tabule na múre väzenia.

Foto Eva Zelenayová

Juraj Vrábek Foto Eva Zelenayová

Zišli sme sa pred pamätnými tabuľkami, aby sme si uctili nespravodlivo stíhaných politických väzňov. Stojíme pred objektom, ktorý niekedy bol hradom, neskôr kláštorom bratov trinitárov a od roku 1856 sa stal väznicou pre stredné a ťažké trestné činy. Ilava a Leopoldov patria medzi najprísnejšie väznice na Slovensku.

V 50-tych rokoch do tejto väznice sústreďovali biskupov, kňazov, rehoľníkov a civilné osoby, odsúdených v nespravodlivých procesoch. Metódy ŠtB, ktoré sa používali pri vyšetrovaniach, boli sadistické a neľudské. Na politických väzňoch bolo vykonávané mučenie elektrickým prúdom na citlivých miestach tela. Bežne im bola obmedzovaná strava, voda a spánok, tiež návštevy a písanie listov. Vychádzky boli iba raz do týždňa. Trýznitelia používali dezorientáciu väzňov. Keď ich viedli na vyšetrovanie, zaväzovali im oči, aby nevedeli, kde idú. Údermi, bitkami a kopancami spôsobovali väzňom zlomeniny nosa a rebier. Dozorcovia ich beztrestne urážali a ponižovali. Vyhrožovali sa im, že budú prenasledované aj ich rodiny, manželky a deti. Pod takým psychickým a fyzickým ná-

tlakom väzni podpisovali svoje zápisnice. Viacerí politickí väzni, ktorí prežili Ilavu, vydali svedectvá o bezcitnom zaobchádzaní bacharov.

Zatvorili výkvet Slovenska

Vo väznici v Ilave boli väznení aj bratia rehole trinitárov, biskupi Ján Vojtaššák, Pavol Peter Gojdič, Vasiľ Hopko, Ján Hirka, profesor Ladislav Hanus, Pavel Valent, otecko našej členky pani Margity Zimanovej, ktorého popravili na Pankráci, kňaz redeptorista Metod Dominik Trčka, ktorý na smrteľnej posteli povedal: „Na nikoho sa nehnevám, všetkým odpúšťam.“

Dodnes sa komunisti neospravedlnili politickým väzňom a ich rodinám za svoje zločiny

Pri prepustení museli väzni podpísať mlčanlivosť. Ak by ju porušili, boli by sa vrátili do väzenia znovu.

Prišiel rok 1989 - vznik revolúcie. Politických väzňov však nepustili ani na tribúny. Na náš časopis Svedectvo už dva roky neprispieva Ministerstvo vnútra SR žiadnou štátnou dotáciou. Časopis Kultúra v poslednom čísle oznamuje, že zaniká. Čo vlastne ostane slovenské? Liberalizmus sa vzťahuje nepochopiteľným tempom. Beztrestne šliapie po mravných hodnotách národa. Dovolím si povedať: Je to cesta do pekla.

Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja – III. odboj vyjadrujú hlbokú úctu statočným hrdinom pravdy, ktorí sa nebáli v tejto väznici obetovať svoje utrpenie a aj životy za slobodu nás všetkých.

Juraj Vrábek

Dlhoročné organizátorky piete v Ilave Hedviga Slivková (zľava) a Helena Hošťáková.

Foto Eva Zelenayová

Príhovor predsedu regionálnej pobočky PV ZPKO v Ilave

Nedajme možnosť rozvinúť sa totalite

Prišli sme sem dnes, 24. októbra 2022, pripomenúť a uctiť si našich blízkych i mnohých nám neznámych politických väzňov, ktorí za týmto múrom pred rokmi, počas komunistického režimu, trpeli pre svoj názor a túžbu po slobode.

V dnešnej neľahkej dobe korona i vojna na východe mení naše zaužívané zvyklosti, obmedzuje nás, rozdeľuje ľudí a dáva chmúrne predpovede do budúcnosti.

Každoročne sa stretávame pred týmito tabuľami, aby sme si pripomenuli tisíce nevinných ľudí, ktorí za týmito múrmi trpeli. Je zločinom, keď za múry väzenia zavrú obyčajného človeka, ktorý dodržiava spoločenské zákony, žije bezúhonne, živí rodinu, vychováva svoje deti a napriek tomu ho zavrú. Zavrú za jeho myslenie, názory o spoločenskom dianí, že chce žiť slobodným životom, ktorý nevyhovuje momentálne vládnucej politickej klike, ktorá vznikla vďaka zmanipulovaným voľbám.

Za 40 rokov komunistickej vlády tieto múry, rovnako ako múry vo všetkých komunistických väzniciach Slovenska, väznili mnoho tisíc občanov za politické prečiny. Vláda komunistická moc tvrdo potláčala akýkoľvek náznak odporu či iného zmýšľania. Aby si upevnila svoje mocenské postavenie vytvorila systém prenasledovania, ohovárania, donášania, obviňovala ľudí z fiktívnych zločinov, potom ich v zinscenovaných procesoch odsúdila na dlhé roky odlúčenia od rodiny, od ostatnej spoločnosti v komunistických pracovných táboroch. Koľkí ľudia zaplatili za svoj názor aj tú najvyššiu cenu, svoj život! Väznice, koncentračné tábory, tábory nútených prác – to boli metódy prevýchovy, ktoré používal komunistický režim voči svojim kritikom.

Nesmieme zabudnúť na zvoľu

Politickí väzni boli lacnou pracovnou silou, dolovali uránovú rudu v jáchymovských baniach, kopali uhlie v uhoľných baniach v Čechách a na Morave, lámali kameň

Stanislav Porubčan

Foto Eva Zelenayová

v kameňolomoch. Mladí muži museli narukovať do pomocných technických práporov a pracovať ako novodobí otroci. Boli to ľudia jednoduchí aj intelektuáli, robotníci, roľníci, lekári i právnici, kňazi i rehoľníci, každý z nich trpel rovnako a všetci protiprávne za svoj názor, ktorý sa priecil vládnucej ideológii.

My sme potomkovia politických väzňov, nesmieme na tie zlé časy zabudnúť. Musíme zakaždým pripomínať nepravosti páchané na obyčajných ľuďoch. Volať a žiadať nápravu krivdy. Nesmieme nikdy zabudnúť na zvoľu bývalého komunistického režimu a jeho obete z radov našich blízkych. My sme tí najpovolanější, boli to naši otcovia, matky,

Prišli nielen spomínať, ale tiež vydať svedectvo.

Foto Eva Zelenayová

Ján Litecký Šveda a Anton Bajžík (vpravo) počas kladenia vencov.

Foto Eva Zelenayová

bratia, sestry. Trpeli zavretím v žalároch a my, ich potomkovia, sme trpeli spolu s nimi. Vystavení šikanovaniu na každom kroku, bez materiálnej podpory, označovaní biľagom - deti kulakov, deti vlastizradcov a špiónov. Každý z nás si pamätá, aké boli strastiplné roky našej mladosti. Aj ja so smútkom v duši spomínam na roky, keď som ako sedemročný chlapec dva a pol roka akosi prežíval, len s matkou a tromi ešte mladšími sestrami, odkázaný len na dobročinnosť ľudí nezaťažených komunistickým svetonázorom a bránil sa pohrdaniu a zlovôli tých, ktorí si z nás urobili obeť.

Sme svedomím národa

My sme tu, ako svedomie tohto národa, aby sme pripomínali mladším ročníkom, ďalším generáciám mladých ľudí, aké zločiny vie napáchať organizovaná zločinecká skupina, ktorá cielene zmanipuluje myslenie ľudí, zneužije ich hlúposť či nevedomosť a cez peniaze získa moc. Pripomínajme im, aký malý je krok medzi vládnutím v mene všetkých ľudí a tyraniou v mene malej skupiny, ktorá sa nejakým riadením dostane k moci. Títo zločinci sa v honbe za peniazmi a mocou neštítia akéhokoľvek zločinu, vraždy nevynímajúc, aby si udržali moc a peniaze.

Toto je však aj náš svet a pokiaľ žijeme, nedáme si ho nikým z nich vziať. Nedáme sa nikým zviešť pod rúškom pekných slov o „svetlých zajtrajškoch“, o ktorých nám básnil už komunistický režim.

Nezabúdajme na to a každoročne si na tomto pietnom mieste pripomeňme, pri múre tohto väzenia, pri týchto štyroch pamätných tabuliach, pamätníkoch bezprávia, na všetkých ľuďoch, ktorí boli ľ živo obvinení, potom neprávom odsúdení a potom ako politickí väzni trpeli za týmito múrmi. Mnohí sú už na tom druhom, možno lepšom svete. Pripomeňme si ich trápenie, spomeňme si, že tu kedysi boli s nami, ako nám tu bolo s nimi dobre a vzdajme im úctu.

Neprestaťme však stále rozprávať náš príbeh mladším generáciám, našim deťom a ich deťom. Aby sa aj oni poučili z našich skúseností, nedali možnosť rozvinúť sa totalite v každej podobe a nedopustili jej opakovanie v budúcnosti.

Vzdajme česť pamiatke všetkým politickým väzňom, ktorí boli a sú nespravodlivo a protiprávne väznení komunistickými i inými totalitnými režimami vo všetkých väzniach sveta.

Stanislav Porubčan

Novodobé trenčianske mýty

Prvú českú pamätnú tabuľu a leví symbol zaniknutého štátu osadili v Trenčíne v stredu 12. októbra t. r. na východnej strane parku pri železničnej stanici. Na vrchol dvojmetrového starého kamenného objektu parkovej architektúry primurovali trištvrtmetrovú plastiku českého leva a zo zadnej strany objektu metrovú plastovú dosku s textom „Padlým československým vojakům 1918 - 1919...” s tridsiatimi českými a tromi slovenskými menami.

Mestský park je majetkom mesta, so zmenami musel súhlasiť primátor Richard Rybníček. V minulosti pôsobil na celoštátnej úrovni v Prahe i Bratislave. Fandí zmenám a omladine, ktorá si nedávno v mestskom parku postavila záchod a garáž na dohľad k novej českej tabuli. Je to symptomatické?

Nie sú jasné kompetencie Pamiatkového úradu Slovenskej republiky voči starobylému mestskému parku, resp. voči jeho historickej drobnej parkovej architektúre a zásahov do nej. Položme si však otázku, či je pravda, že na pamätnej tabuli vymenovaní tridsiatitaja vojaci prevažne českých mien padli v rokoch 1918 - 1919 v súvislosti s Trenčínom? Podľa archívnych dokumentov nie. Vtedajšie odovzdanie mesta novej vláde prebehlo pokojne, bez zrážok, bez obetí na ľudských životoch. V tomto aspekte je nová česká tabuľa v Trenčíne zavádzajúca.

Neklamme sami seba

Římekov moravský vojenský prápor pokojne a na požiadanie Trenčína, pritiahol z Brna cez Trenčiansku Teplú a obsadil mesto bez boja. Jeho veliteľ sa oženil s dcérou stankovského evanjelického farára Bodického a postavili si okolo roku 1930 v Trenčíne dom na rohu za mostami. Jeho dcéra Ema tam bývala azda ešte v osemdesiatych rokoch minulého storočia. Vtedajší miestny verejný činiteľ JUDr. Karol Štúr vo svojej zverejnenej spomienke na tie časy tiež neuvádza žiadne obete na životoch.

Každá epocha má tendencie seba vyzdvihovať, s odstupom času až idea-

V Parku Milana Rastislava Štefánika odhalili 20. októbra 2022 nové pamätné miesto, ktoré pripomína mená 33 československých vojakov padlých v bojoch proti maďarskej armáde v rokoch 1918 – 1919.

lizovať, ostatné aspoň minimalizovať a ak sa dá až potierať. Iba v prípade bezradnosti prechádzať mlčaním.

Ako zidealizovaná pripomienka skrútenej súčasnosti sa dá pochopiť aj trenčiansky pamätník 17. novembra 1989.

V súčasnom (nielen) Trenčíne sú poodstraňované pripomienky na predošlé štátne útvary, počnúc veľkým vytesaným uhorským pamätníkom na miestnych padlých vojakov v prvej svetovej vojne aj jeho neskoršou veľkou štefánikovskou obdobou na okraji parku. Dávno je preč uhorský znak hore na sedrii, takisto sú odstránené staré „levovské“ Čs. štátne znaky na hlavnej pošte a na vojenskom veliteľstve na Sihoti, nehovoriac o neskorších ideologických hviezdach a kosákoch s kladivami či nevinná tabuľa popraveného Clementisa pripomínajúca jeho ťaženie proti fašizmu a vojne. Odstránená je aj tabuľa na pamiatku Matúša Drgu, robotníka Tiberghienky, štrajkujúceho za vyššie mzdy, ktorý padol guľkami četníkov režimu tatička Masaryka. Preto všetko minulé „nevhodné“ je preč, treba zabudnúť, nestalo sa, ani sa o tom neučia deti na školách.

Načo si cibriť pamäť?

Ak kedysi nastolená doba neuznávala za žiaduce zanechať na verejnosti hmotnú pamiatku na svoj zdroj, aký

môže byť dôvod teraz, po vyše sto rokoch, začať pamätníkom vyzdvihovať udalosti, ktoré viedli k dávno vývojom prekonanej historickej etape? Ide o symptóm spiatočnictva? Alebo posluhovania prekonanej starine za bezradného prešľapovania na mieste? Alebo o neschopnosť súčasnej spoločnosti?

Bratislavskou vizitkou je vyvýšený český lev nad degradovaným generálom Milanom Rastislavom Štefánikom. A čo ten dnešný veľký český lev v Trenčíne? Česká pamätná tabuľa doteraz v Trenčíne nebola. Ešte aj tá „Palackého“ doska pripomínajúca zájazd českých Sokolov v r. 1928 je v slovenčine.

Zlé jazyky hovoria, že po prvom českom koloniálnom ťažení na Slovensko (Kálal, Ottův slovník, ...), jeho pofrontovej benešovskej obdobe, dubčekovsko-husákovskom federatívnom nevydarenom pokuse o vyšmyknutie sa z českého „objatia“, teraz, po druhom slovenskom osamostatnení sa, recyklujú sa pohrobkovia českého neokolonizizmu Slovenska, opäť vystrkujú rožky a nabierajú svoj druhý páchnuci dych.

Ako sa k práve pribudnutej českej tabuli postaví mesto Trenčín, jeho primátor, poslanci, miestny odbor Matice slovenskej, prípadne aj Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, tiež politickej strany a občania?

Matej Slovinský

Pred tridsiatimi rokmi v Londýne

Harmonogram zániku česko-slovenskej federácie, dohodnutý vo vile Tugendhata koncom augusta 1992, sa napriek tomu, že narážal na prekážky, začal naplňať.

V utorok 27. októbra odlietali do Londýna „zvláštnim letadlom TU-154“, prvý raz v histórii dve vládne delegácie. Už neletela delegácia „československá“, ani „česko-slovenská“, ale delegácie Slovak and Czech Republics. Slovenskej a Českej republiky. V dňoch 28. a 29. októbra sa konala v Londýne schôdzka zástupcov Európskych spoločenstiev s predstaviteľmi Slovenska, Česka, ale aj Maďarska a Poľska. Išlo o mimoriadne stretnutie súvisiace s nástupníctvom po ČSFR a Maďari s Poliakmi tam boli asi preto, aby sa fakt rozdelenia Česko-Slovenska tak trochu zahmlil pred ďalšími národmi, ktoré sa odvtedy doteraz neúspešne usilujú o nezávislosť – napríklad pred Škótti, Kataláncami či Valónmi alebo Baskami. (Nuž, prečo nezájdu do Londýna, všakže? Lebo Londýn je mesto, kde sa „konštruje“ svetová politika.) Išlo zrejme aj o „požehnanie“ rozdelenia ČSFR a o založenie Vyšehradskej štvorky.

Aktuálny Jacques Attali

Delegácie mali „oficiálnych členov“, v slovenskej to boli Vladimír Mečiar, Jozef Moravčík a Július Tóth, v českej Václav Klaus, Antonín Baudyš a Ivan Kočárník. Tí sa 28. októbra stretli s vtedajším „európskym šéfom“ Jacquesom Delorsom a britským premiérom Johnom Majorom, na obed prijala Klauza, Mečiara a Baudyša kráľovná a popoludní mali neformálne stretnutie s prezidentom Európskej banky pre rekonštrukciu a rozvoj Jacquesom Attalim. Tým Attalim, ktorý dodnes patrí medzi špičku „globalistov“ presadzujúcich Nový svetový poriadok (NWO). V jeho knihe z roku 1981 (o ktorej sme však v roku 1992 ani nešípili) sa dá dočítať, že „budúcnosť bude o hľadaní spôsobu ako znížiť počet obyvateľov na planéte“, že „spôsobíme niečo, pandémiu zameranú na určitých ľudí, na tom nezáleží, tomu slabí a ustráchaní podľahnú. Hlupák tomu uverí a požiada o liečbu. Postaráme sa o to, aby liečba bola riešením. Výber hlupákov sa preto uskutoční sám: na bitúnok pôjdu sami.“ Práve aktuálne?

Čo bolo na začiatku nezávislosti?

V televíznej debate Mečiara s Klausom 30. júna t. r. Mečiar konštatoval, že „vtedy v Londýne“ povedali, že so vznikom nových štátov pokojným spôsobom súhlasia. Takže pokoj pri delení bola jedna z úloh, ktoré nové štáty dostali. To splnili. A ďalšie úlohy? Mohli či nemohli súvisieť napríklad s nakladaním s ešte nemalý-

mi zvyškami štátneho majetku? Či so zahranično-politickou orientáciou? Dostali takéto a podobné „zadania“ lídri Slovenska a Česka? Udalosti, ktoré sa najmä na začiatku nezávislosti diali, menšie i väčšie tragédie i následné „riešenia“ by mohli nasvedčovať tomu, že v Londýne zrejme išlo o rozhodujúce „požehnanie“ novým štátom. Napokon by o tom mohlo svedčiť podpísanie 16 medzištátnych slovensko-českých dohôd o hospodárskej, colnej a menovej únii medzi Slovenskom a Českom hneď po prilete delegácií z Londýna na ružňskom letisku. Ani o minútu skôr a ani neskôr.

Svätoplukov dvojkríž

Bol som v tej delegácii a spolu s vtedajším ministrom Ľubomírom Dolgošom sme navštívili ministerstvo financií a zahraničných vecí, aj „centrum svetového peňazomenectva“ - najstaršiu centrálnu banku na svete – Bank of England, založenú v roku 1694. Všade sme odpovedali na otázky o zmysle osamostatnenia sa Slovenska a jeho ekonomických vyhliadkach. Bolo treba odpovedať na otázku: „Čo je typický slovenský výrobok?“ (nuž boli to veruže tanky, Boženy a Zuzany – vojenské technické zariadenia). Ale aj: „Aké sú výsledky slovenskej ekonomiky v porovnaní s českou?“ Počuli, že príležitosť mať svoj štát je historická a Slováci sú pripravení aj ekonomicky. Že čísla, ktoré sú za Slovensko vykazované v rámci federácie, sú značne skreslené v slovenský neprospech.

Dňa 29. októbra, obe delegácie položili vence na cintoríne v Brookwoode k pamätníku česko-slovenských legionárov. Mladá dievčina, ktorá sa označila za „čechoslováčku“, keďže otca mala Slováka a mamu Čechku, chcela sa odfotiť s Mečiarom a Klausom. Po ich súhlase sa tak stalo. Keďže rady hrobov v dvoch skupinách vedľa seba boli označené dvojako: na kamenných tabuliach z čelného pohľadu vpravo boli levy a na kamenných tabuliach z čelného pohľadu vľavo boli dvojramenné kríže. Otázka, či na tomto cintoríne sú Česi a Slováci pochovaní osobitne, mala svoju logiku. „Nie,“ odpovedala dievčina, „Česi a Slováci sú pochovaní pod pomníkmi označenými levmi“.

Keď na otázku: „A kto teda leží pod dvojramennými krížmi?“ - oznámila, že Francúzi, nedalo sa nespomenúť si na kráľa Svätopluka, ktorý asi v roku 870 položil dvojramenný kríž do kolisky svojho krstného syna Zventibolda, budúceho lotrinského kráľa. Lotrinci majú odvtedy ako znak dvojramenný kríž. A pod lotrinským dvojramenným krížom bojovali Francúzi vedení de Gaulleom v druhej svetovej vojne na strane spojencov.

A od koho „prevzali“ dvojramenný kríž naši južní susedia? Žeby od Lotrincov?

Marián Tkáč

Svätopluk známy neznámy

Pokračovanie z 1. strany

Nepochybne sme sa usilovali o prvú i o druhú štátnosť. Faktom zostáva, že nám bola ponúknutá za určitých geopolitických okolností, ktoré ju neskôr do určitej miery determinovali. O prvej štátnosti nechcem hovoriť, hovorí sa o nej aj tak dosť, tá druhá je v zásade ukážkovým prípadom. Najmä preto, lebo vzniklo krátkodobé politické vákuum. Sovietsky zväz sa stiahol z nášho priestoru a ríša, ja ju volám štvrtá ríša a takto ju volá aj bývalý poľský minister zahraničných vecí Geremek. Takže štvrtá ríša ešte nenabrala dych a nevstúpila do tohto priestoru s celou vehemenciou, podobne ako ďalšie euroatlantické štruktúry. A my sme ten moment využili maximálne, ako sa dalo. Rozpoltenie spoločnosti je dané aj tým, že jestvuje prirodzené spektrum ľudí, ktorí myšlienku samostatnosti vyznávajú, iní menej, ba niektorí ju aj nenávidia a ďalší sú ochotní sa za ňu aj obetovať. No a v našom prípade sme to dosiaľ nestrávil. Lebo komunizmus, ktorý sme dovtedy žili, držal všetky tie sily pod pokrievkou a oni akoby s novou intenzitou vystúpili a ani jedna strana na to nebola pripravená. Dodnes nie sú pripravené dôsledne počúvať iný názor. Keď sa pýtate, či je to aj niekde inde, pokiaľ je mi známe, nikto v Európe sa tak masochisticky k svojej štátnosti nespráva. Možno je to dané aj tým, že sme za štátnosť nezapltili krvou.

● Štvrtá ríša, to znie hrozivo.

Akonotácia tam je, ale samozrejme, treba veci nazývať pravými menami a my, historici, sme okrem toho aj preto historikmi, že sa nebojíme veci pomenovať priamo. A podobne ako prvá ríša, teda znamená to, čo vytvoril Karol Veľký a jeho následníci, bola postavená na základe spojenectva Východofranskej a Západofranskej ríše, čiže z dnešného Francúzska a Nemecka, tak aj súčasná je postavená práve na týchto dvoch subjektoch. A kým to bude platiť, tak tá ríša bude existovať.

● **Pre politických väzňov komunizmu je otázka slovenskej štátnej samostatnosti veľmi citlivá, lebo mnohí boli perzekvovaní a, žiaľ, aj zbavení života za jej presadzovanie. Stali ste sa členom Správnej rady Ústavu pamäti národa. Ako sa v tejto inštitúcii hodnotí vlastenectvo?**

Musím povedať že Správna rada ÚPN nie je na to, aby hodnotovo posudzovala niektoré emočne zaťažené historické okolnosti, ale aby mapovala, zhromažďovala a v prípade potreby sprístupňovala dokumenty.

● **Profesor Matúš Kučera je veľmi znepokojený stavom, v akom sa nachádza národné povedomie Slovákov a najmä naša národná tradícia. Tvrdí, že sme jediný národ v Európe, ktorý svoje národné obrodienie urobil bez historizmu. Poukazuje pritom na Svätopluka, mocného vládcu starých Slovákov v deviatom storočí, ktorý je priam predurčený stať sa základom našej národnej tradície. Vy sa téme Svätopluk veľmi dôkladne venujete v publikácii Svätopluk v európskom písomníctve. Dá sa v prameňoch dopátrať k takým informáciám, ktoré by oprávňovali Slovákov odvodzovať svoju národnú tradíciu od tohto panovníka?**

Vaša otázka má niekoľko podotázok a odpovedať na ňu by si vyžadovalo samostatný rozhovor. Keď ste začali svätoplukovskou tradíciou, ide o konštrukciu, na ktorej je postavené slovenské sebavedomie. V tom má profesor Kučera jednoznačne pravdu. Ide o to, že je jedinou kontinuitne doloženou tradíciou Slovákov od ich samotných počiatkov v Nitrianskom kniežatstve. Druhá vec je, že nutne nemusíme postupovať tak, ako postupujú okolité národy, vytvárajúce schému národného sebavedomia na tom, že oktrojú alebo petrifikujú, čo je správne a čo nie, ako sa na dejiny pozeráť. A to už zavádzajú do výchovy v podstate od materských škôl, v Maďarsku sa z dejepisu aj maturuje.

Nemyslím si, že toto je správna cesta a v tom by som si dovolil polemizovať so svojim majstrom, profesorom Kučerom. Myslím si, že svätoplukovskú tému môžeme mládeži ponúknuť oveľa priateľskejšie, keď ju vysvetlíme na základe otázok a odpovedí. V tomto som možno až predstarmódny, lebo by som postupoval ako v 18. storočí, ktoré svojho budúceho odberateľa formovalo práve týmto spôsobom. Dávať otázky a pýtať si odpovede. A keď dieťa potenciálne príde na to, že Svätopluk je pre Slovákov dôležitý, tak vedomosť bude o to viac jeho súčasťou, ako keď mu to niekto naservíruje, ako nám kedysi pionierske či zväzácke pravdy alebo iné pravdy a my sme samozrejme nesúhlasili.

● **Ibaže ak vôbec nevedia o existencii Svätopluka, tak čo sa budú pýtať?**

My sme sa takým zvláštnym spôsobom dostali do 21. storočia, že si musíme uvedomiť objektívne dôvody, prečo sú veci, napríklad aj späť so Svätoplukom, ako sú. Posledné roky maďarizácie nás zbavili školstva, kde sa mohlo a malo pripravovať slovensky vzdelané vedomé intelektuálne prostredie. Teda maďarizácia spôsobila nedostatok vzdelaných kapacít, ktoré by tradíciu pamäte, pamäťovú politiku preniesli do 20. storočia. Nehovorím, že tu bolo vákuum, ale neexistovala inštitucionalizovaná výuka, neexistovalo inštitucionalizované slovenské stredné a vysoké školstvo. V 20. storočí, namiesto toho, aby po vzniku prvej Česko-Slovenskej republiky prišlo k vedomej práci na našom kultúrnom a historickom dedičstve, prišlo k akejsi dichotómii. Na jednej strane vznikol etatistický československý výklad dejín, kde to slovenské bolo redukované na maximálnu možnú úroveň, povedzme na veľkomoravskú tradíciu, tisícročný útlak a potom nasledoval sebaspásonosný československý režim. Na druhej strane tu predsa vznikla určitá iniciatíva intelektuálov okolo Matice slovenskej a Slovenskej jednoty, ktorá vzišla zo Spojených

Martin Homza v redakcii Svedectva.

Foto Eva Zelenayová

predsa vznikla veľmi sebavedomá slovenská inteligencia, ktorá sa v rokoch prvej Slovenskej republiky jednoducho mohla realizovať, ale vďaka tomu potom získala punc kolaborácie, ktorý sa dodnes zvyrazňuje. Potom prichádza obdobie, povedzme, ľudovej demokracie a vďaka Benešovi a Stalinovi obnovenie československej štátnosti. Teda Česi pomocou sovietskych zasa dominovali a došlo k ďalšej redukcii slovenských dejín o kultúrne a náboženské aspekty, ktoré nijako nepasovali do marxisticko-leninského výkladu. Ako príklad poviem, že ešte aj slovenské povstanie 1848 – 49 vďaka tomu, že ho Marx odsúdil ako reakčné, sa jednoducho nedostalo do výuky našich škôl a ľudia o ňom prakticky nevedeli.

● Marx poznal naše povstanie z rokov 1848-49?

Vtedy žil, mal prehľad, kto proti komu bojuje. (Smiech.) A na komunistické vyprázdnenie slovenských dejín nastúpil v 90. rokoch nový, liberálny duch, ktorý poukazovaním najmä na roky 1939-1945 sa usiloval spojiť slovenské a fašistické do jedného celku, z čoho konzervatívne strany nevedeli nijakým spôsobom vykorčuľovať, a dodnes s tým majú vážny problém. Preto som na túto otázku odpovedal obšírnejšie, lebo vec stojí a padá na tom, že my len pokračujeme v tom, čo nám bolo začaté v predminulom

storočí a stali sme sa takými, povedal by som, mentálnymi bezzemkami v strednej Európe. A samozrejme je to vec, ktorá nezodpovedá miestu slovenských dejín v orchestri národných dejín strednej Európy. Áno, je tu veľa práce.

● Váš odborný záujem sa sústreďoval predovšetkým na Spiš. Vydali ste niekoľko odborných kníh s touto tematikou, čo neuniklo poľskému prezidentovi Komorowskiemu a v roku 2012 vám udelil Rytiersky rád za zásluhy o Poľskú republiku. V tom istom roku ste sa stali profesorom v odbore slovenských dejín. Čo vás upútalo na Svätoplukovi, že ste mu venovali knihu na 745 stranách?

Spiš a Svätopluk sú dve témy. Najskôr sa vyjadrím k Spišu. Spiš je naozaj mimoriadny - historicky, kultúrne, etnicky bohatý priestor, aj pokiaľ ide o náboženskú tematiku. Spišiaci nesmierne ľpejú na svojej historickej tradícii. Opäť by som zdôraznil, keď vznikla prvá Česko-Slovenská republika, jednou z vecí, ktorou necitlivo vstúpila do predchádzajúceho slovenského života, bolo revidovanie dovtedy zaužívaného územno-správneho členenia. Zanikli staré historické župy a namiesto nich vznikli nové, umelé, dodnes nie celkom vyriešené územno-správne jednotky, ktoré ra-

dikálne narušili predchádzajúci vývoj. Ďalším veľmi silným momentom bola deklerikalizácia, zrušenie privilegií šľachty či pozemková reforma. Tá v zásade ukázala, že Desatoro je porušiteľné, že môžete kradnúť v záujme vyššej moci, čo sa potom veľmi negatívne prejavilo v ďalšom našom historickom vývoji. Spišiaci napriek tomu, že už vyše sto rokov Spiš ako územno-správna jednotka neexistuje, udržiavajú si svoje historické vedomie. Dovolím si povedať, že aj v rámci starého Uhorského kráľovstva nikto nemá lepšie zmapovanú svoju minulosť ako Spišiaci a stále v tom veľmi intenzívne pokračujú. A čo ma zaujalo na Svätoplukovi? Zaujal ma práve tým, obrazne povedané, je to taký Popolvár dejín. Poliaci, Česi, Maďari, Rusi, Chorváti, atď. napriek tomu, že samých seba odvádzajú od Svätopluka, či už pozitívne alebo negatívne, nepokladajú ho za dôležitého. Lebo im nepasuje do ich národných konštrukcií, ktoré vznikli v archaickej dobe, keď sa vyformovali a legitimizovali dynastie východnej a strednej Európy. Tie tvoria základ, jadro, od ktorého sa neskôr vyvinul politický program a následne národný program. A takto sa to podelilo na národy historické a národy nehistorické. A Slováci sa zrazu, najmä v 19. storočí, dostali do pozície nehistorického národa, hoci v 18. storočí to ešte nikomu neprekážalo. Pretože podobne ako Angličania hovoria o svojich dejinách aj pred Viliamom Dobývateľom, aj uhorské dejepisectvo hovorilo o uhorských dejinách aj pred príchodom Arpáda v 9. storočí. Takže preto je Svätopluk dôležitý, lebo on je pramenne omnoho lepšie doložený, dobovou aj retrospektívnou spisbou, ako hociktorý iný z panovníkov, o ktorých sa dnes deti učia a stavajú sa im sochy. To, že Svätopluk nepasuje do národných výkladov je aj dôvod, prečo sa mu jednoducho nikto nevenuje. A to je presne ten popolvárizmus, že je to človek obsypaný popolom a jeho hodnota je viditeľná, až keď sa ten popol z neho sfúkne.

Eva Zelenayová

Dokončenie v budúcom čísle

Slovenský dohovor za rodinu, ktorého iniciátorom bol vdp. Marián Kuffa, zviedol víťazný zápas s Istanbulským dohovorom. Snímka je z bratislavského modlitebného stretnutia.

Foto Eva Zelenayová

Homofóbia, alebo vopred prehratý zápas hodnôt

Od určitého času parlamenty európskych štátov neprestávajú schvaľovať zákony, ktoré majú trestne postihovať osoby v prípade, ak sa ich správanie koncepcne vojde do tejto kategórie. Touto novou kategóriou je homofóbia. Čo však znamená byť homofób? To v skutočnosti nikto presne nevie, lebo homofóbia je číry ideologický výmysel. Je to výdobytok niekdajšieho sovietskeho trestného zákonníka, ktorý v komunistickom režime umožňoval prokurátorom a sudcom trestne stíhať najrôznejšie typy správania, pričom šlo o najtragikomický triumf tzv. kreatívneho zákonodarstva.

Od homofóbie k manželstvám homosexuálov

Národ, ktorý zavedie do svojich zákonov kategóriu homofóbie, neodvratne schvaľuje aj rodovú ideológiu. Čo to znamená? Podľa rodovej ideológie ľudské pohlavie nie je nesporne dané prírodou (teda, že človek sa rodí ako muž alebo ako žena, tertium non datur), ale každý človek si vyberá – a nemusí to byť definitívne, či chce byť muž, alebo žena, bez ohľadu na telesné znaky a genetiku. Homofóbia schvaľuje právnou cestou deštrukciu prirodzeného pohlavia ako ľudskej identity a pretvára ho na arbitrárnu ľudskú voľbu. Človek sa môže rozhodnúť, či chce byť mužom, alebo ženou, rovnako ako si môže vybrať medzi broskyňovým, alebo čerešňovým džemom. Človek doslova „konštruuje sám seba“ a sám završuje plán spoločenského a antropologického zničenia, ktoré začali revoluční osvietenští myslitelia počnúc Rousseauom. Ide o zámer, ktorý spočíva v absolútnej vzbure voči Bohu. Tá vrcholí tým, že sa človek zbavuje sexuálnych pút, daných samotným telom a jeho orgánmi. Ľudstvo sa vysmieva z Božieho plánu pre človeka: „Množte sa a naplňte zem.“ Už od začiatku nám musí byť jasné, že nasledujúcim krokom po prijatí zákona o homofóbii, nech

by bol akýkoľvek, bude zákon o manželstvách homosexuálov. A následne nebude chýbať legalizácia adopcie detí zo strany homosexuálnych párov a povolenie umelého oplodnenia takýchto párov.

Od rodovej rovnosti k apokalypse

Dôsledky zákonov o homofóbii sú apokalyptické. Normálne by bolo, keby na Slovensku vznikla tvrdá reakcia zo strany kresťanského sveta, Katolíckej cirkvi. No všetci prekvapivo mlčia. Jedinou katolíckou realitou, ktorá nemlčala a obdivuhodne sa ozvala, bol *POCHOD ZA ŽIVOT A SLOVENSKÝ DOHOVOR ZA RODINU*. Ako si môžeme vysvetliť to, že pravde nikto nevystrel pomocnú ruku?

Existujú tri možné príčiny:

1. Tradícia kompromisov: už roky si katolícky svet zvykol voliť menšie zlo, nie dobro a pravdu: lepšie odsúhlasiť zlý zákon o homofóbii než jeho horší variant.

2. Prítomnosť silnej homosexuálnej lobby vo vnútri katolíckeho sveta, ktorá ho paralyzuje nielen v tomto boji, ale aj na ďalších frontoch.

3. Strach postaviť sa proti celému svetu a prehrať politický spor.

Táto kapitulácia v podstate vysvetľuje, ako je možné, že homosexualita, ktorá bola donedávna väčšinou verejnej mienky posudzovaná ako škodlivá úchyľka, sa zrazu stala nielen prijateľnou, no aj hodnou špeciálnej právnej ochrany. Homosexualita sa zrazu stala záslužnou, a to v oveľa väčšej miere ako tradičný vzťah muža a ženy. Samozrejme, veľkú prácu v tejto oblasti odviedla homosexuálna lobby a kúpno-predajné masmédiá, ktoré jej vytvorili veľmi priaznivé prostredie. No nezabudnime, že katolíci si takpovediac „vykopali hrob“ vlastnými rukami.

Jozef M. Rydlo

Ladislav Kudrna: **Fakty a lži o komunismu a Co byla normalizace**

Knihu s týmto názvom vydal v roku 2022 spolok Free Czech Media. Zostavovateľ a hlavný autor je Ladislav Kudrna, v súčasnosti nový riaditeľ Ústavu pre štúdium totalitných režimov v Prahe.

Hlavnou snahou knihy je vyvrátiť revizionistické mýty o „znesiteľnej“ normalizácii, ktoré sa snaží rozširovať časť českých historikov mladšej generácie. Niektorí už dokonca tvrdia, že myšlienka komunizmu mala dobré jadro, no pritom nielen zľahčujú, ale aj zamlčujú obrovský rozsah komunistických zločinov. Žiaľ, takéto snahy pozorujeme aj u nás na Slovensku, a čím ďalej tým nehanebnejšie. Len

si zoberme reakciu komunistov na štátne vyznamenanie pre obete červenej pliahy Púčika, Tunegu a Tesára. To ako keby kloaka vyrazila všetky poklapy.

K hlavnej téme „normalizácia“ sú v knihe aj rozsiahlejšie podkapitoly o živých pochodniach v Československu, o (ne)cestovaní do zahraničia, o religiozite a jej prenasledovaní, o opozícii či o „Meči a štíte“ strany, ŠtB v okupačnej ére.

Autori sa taktiež aspoň stručne nemohli vyhnúť ani téme „nežný prevrat“, ku ktorému uviedli niekoľko zásadných výhrad. Hlavne pripomínajú, že ozajstné zúčtovanie s komunizmom neprebehlo a všetky relativizujúce knihy a články v médiách iba prispievajú k tomu, aby sa podobné zločiny mohli opakovať.

Kybernetika vraj paveda

V knihe sa dočítame aj o otrasných zločinoch eštebákov, ktorých postkomunistickí autori v revizionis-

tickej knihe „Čo bola normalizácia“ bezočivo a zvrátene opisujú ako „prísnych otcov, autoritatívne dozeraúcich na svoje deti.“(!) Nájde tam aj odpovede na mnohé ekonomické otázky, ktoré hádam najviac prekrucujú boľševickí propagandisti, spoliehajúci sa na krátku pamäť. Nájde tam stručný výpočet výdavov na základné potraviny pre domácnosť, ktoré v roku 1989 tvorili 6,57 percenta mesačného príjmu a v roku 2021 len 1,47 percenta. Nevyhli sa ani ekológii, architektúre či pamiatkam, ba ani takým veciam, ako je priemerná dĺžka života, ktorá sa zvýšila u mužov z 68 na 75 rokov, u žien zo 75 na 81. No a pripomenieme si aj také príčiny nášho zaostávania za vyspelým svetom, keď kybernetiku súdruhovia označili za buržoáznu pavedu!

Český pohľad na SNP

Druhá časť knihy je venovaná hlavne diskusii s dekanom Filozofickej fakulty Univerzity Karlovej Michalom Pullmannom, jedným z najhorlivejších obhajcov komunistickej normalizácie. Nepripomína nám to náhodou našu Univerzitu Komenského? Ním riadená fakulta je považovaná za najľavicovejšiu vysokú školu v Čechách. Knihu odporúčam každému na prečítanie. Nebudem ju tu už veľmi rozoberať, uvediem iba jeden citát. Pripomínam, že to hovorí popredný historik a funkcionár vysokej školy. A z dobrej komunistickej rodiny, veď vyrastal v Moskve, kde pôsobil jeho otec.

„Z vlastnej skúsenosti viem, že sa komunistická a luteránska imaginácia môžu prepájať. Pamiatka SNP, ktoré bolo rovnako evanjelickým ako aj komunistickým podnikom, je v evanjelických krajoch dodnes ohromne silná.“

(jlš)

STALO SA

1. novembra 1946 odišiel do Nemecka posledný transport Nemcov vyhnaných z ČSR, spolu 2 170 598 osôb.

2. novembra 1938 sa v zámku Belvedere vo Viedni zišli zahraniční ministri Nemeckej ríše a Talianskeho kráľovstva Joachim von Ribbentrop a Galeazzo Ciano a podpísali dohodu, ktorou „riešili“ maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Senec, Galanta, Nové Zámky, Levice, Komárno, Lučenec, Rimavská Sobota, Rožňava a Košice s okolím sa dostali pod zvrchovanosť Maďarska. Ich slovenskí obyvatelia boli vystavení diskriminácii, odnárodňovaniu, ba v niektorých prípadoch aj brutálnemu prenasledovaniu.

4. novembra 1936 otvorili Katolícku bohosloveckú fakultu (KBF), dnes RK CMBF UK.

4. novembra 2001 sa v Ríme uskutočnilo blahorečenie bp. Pavla Gojdiča OSBM a o. Metoda Trčku C SSR.

6. novembra 1887 odviezli zo Žiliny ďalších 192 katolíckych slovenských detí proti vôli ich rodičov na Dolnú zem, aby sa z nich stali Maďari a kalvíni. Aj v nasledujúcom roku ešte odviezli 86 detí, medzi nimi aj 12 až 15-ročné dievčatá.

7. novembra 1992 zomrel Alexander Dubček, autor a stúpenec socializmu s ľudskou tvárou. Narodil sa 27. novembra 1921 v Uhrovci.

8. novembra 1921 v Dolnom Kubíne zomrel Pavol Országh Hviezdoslav.

8. novembra 1981 navštívil pápež Ján Pavol II. Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme.

15. novembra 1948 zákonom č. 248/1948 boli zriadené tábory nútených prác (TNP) pre triednych nepriateľov a nepriateľov ľudovodemokratického štátneho zriadenia.

16. novembra 1941 sa v Čiernej Hore (dnes Poľsko) narodil kňaz Šebastián Košút.

16. novembra 1999 minister spravodlivosti Ján Čarnogurský oznámil, že v rámci svojho ministerstva vytvorí oddelenie pre dokumentáciu zločinov komunizmu.

16. novembra 1989 sa v Bratislave konala študentská demonštrácia.

17. novembra 1989 komunistická polícia brutálne zasiahla proti demonštrujúcim študentom v Prahe.

18. novembra 1991 zomrel v Bratislave Gustáv Husák. V období od 29. mája 1975 do 10. decembra 1989 bol posledným komunistickým prezidentom bývalého Česko-Slovenska. Po novembrových udalostiach v roku 1989 vymenoval „Vládu národného porozumenia“ a v ten istý deň abdikoval z funkcie prezidenta. V novembrových dňoch 1989 bol jedným z politikov, ktorí odmietli situáciu riešiť násilím, trval na jej ústavnom riešení a prispel k pokojnému priebehu prevratu.

19. novembra 1989 sa v Bratislave organizovalo hnutie Verejnosť proti násiliu.

20. novembra 1953 uväzneným členom Katolíckej akcie oznámili, že 168 z nich udelil Zbor povereníkov amnestiu.

20. novembra 1959 vo väzení v Brne zomrel posledný ministerský

predseda vlády SR Dr. Štefan Tiso (1897 – 1959). Jeho smrť oznámili manželke až mesiac po tom, čo „byl spopolněn a popel rozptýlen“.

20. novembra 1959 počas 50. rokov bolo na Slovensku pre náboženskú činnosť odsúdených 302 katolíckych kňazov, z nich dvaja na doživotie.

25. novembra 1989 sa v Bratislave na nám. SNP zišlo okolo 70 tisíc občanov, ktorí žiadali zrušenie vedúcej úlohy KSČ a jej mocenského monopolu.

25. novembra 1992 Federálne zhromaždenie ČSFR schválilo ústavný zákon o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky uplynutím dňa 31. decembra 1992. Zákon vyhlásil za nástupnícke štáty ČSFR Českú republiku a Slovenskú republiku. Obidvom nástupníckym štátom tento ústavný zákon zakazoval používať štátne symboly Českej a Slovenskej federatívnej republiky. ČR to nedodržiava.

30. novembra 1989 parlament v Prahe pod tlakom verejnosti zrušil článok 4 Ústavy ČSSR o vedúcej úlohe KSČ v štáte a v spoločnosti. Zrušil aj článok 16, ktorý uzakľoval marxizmus-leninizmus ako základný princíp výchovy a vzdelávania.

V novembri 1948 odišli Zo Slovenska do Viedne niekoľkí členovia Slovenskej tajnej ochrany, ktorí sa dohodli založiť hnutie nenásilnej spoločenskej sebaobrany proti bolševizmu a za obnovu slovenskej samostatnosti. Tak vznikla myšlienka Bielych légii. Ich zakladateľmi boli Albert Púčik, Jozef Vicen, Anton Tunega a Dr. Jozef Mikula.

Od tragédie v Černovej uplynulo 115 rokov

Vo štvrtok 27. októbra 2022 sme si pripomenuli 115. výročie Černovskej tragédie. Jej obeť si v predvečer pamätného dňa pripomenuli Daniela Suchá, predsedníčka občianskeho združenia CYRILOMETODIADA, Anton Hrnko, konateľ nadácie PRO PATRIA a Pavol Stano, predseda Spoločnosti Andreja Hlinku, v ružinovskom Parku Andreja Hlinku pri pamätníku Andreja Hlinku modlitbou a položením kvetov.

Černovčania sa pred 115 rokmi vzopreli rozhodnutiu

úradov o vysvätení nového černovského kostola. Pätnásť z nich vtedy zaplatilo za svoj nesúhlas životom, niekoľko desiatok bolo zranených. Udalosti v Černovej a strelba žandárov do zástupu nevinných ľudí vyvolali ostré reakcie nielen doma, ale aj za hranicami vtedajšieho Rakúska-Uhorska.

V pamätný deň černovskej tragédie v DOME SENIOROV Dolný Oháj slávil sv. omšu za obeť tejto tragédie otec Šebastián Košút, koncelebroval páter Michal Huljak z benediktínskeho kláštora v Subiacu.

PRIPOMÍNAME SI

V novembri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

60 rokov

RNDr. Lýdia Plačková, Košice 27.11.1962

65 rokov

Ing. Jozef Timko, Veľatý 26.11.1957

75 rokov

Milan Kašiar, Ilava 18.11.1947

Irena Bielíková, Považská Bystrica
27.11.1947

81 rokov

Krescencia Gálková, Lužianky 3.11.1941

Eva Jariabková, Trnava 15.11.1941

Monika Kočíšová, Levoča 9.11.1941

82 rokov

Irena Čeremugová, Levoča 26.11.1940

83 rokov

František Sarvaš, Piešťany 6.11.1939

Mária Meleková, Námestovo 28.11.1939

84 rokov

Anna Danková, Dlhá nad Oravou
15.11.1938

Margita Kováčová, Tvrdošín 1.11.1938

85 rokov

Ferdinand Šebesta, Bratislava 3.11.1937

86 rokov

Margita Ježová, Spišské Vlachy
5.11.1936

88 rokov

Veronika Gregorová, Čadca 19.11.1934

Elvíra Mazúrová, Žilina 5.11.1934

91 rokov

Karol Pribiš, Borský Svätý Jur 14.11.1931

95 rokov

Františka Hlubíková, Bratislava 6.11.1927

Jubilantom

srdečne blahozeláme

PRISPELI NA SVEDECTVO

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR

MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava
20 EUR

Viliam Horák, Bánovce nad Bebravou
15 EUR

Mária Brichtová, Bratislava 14 EUR

Martin Lacko, Modrová 20 EUR

Michal Malatinský, Bratislava 10 EUR

Petronela Šustová, Piešťany 30 EUR

Ing. Marián Hromádka, Trnava 15 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie*

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 95 rokov, 24. septembra 2022, zomrela **Antónia GAŽÁKOVÁ** z Novej Dubnice, dlhoročná členka RP PV ZPKO Považská Bystrica, Ilava, Púchov. Posledná rozlúčka so zosnulou sa konala 29. septembra 2022 v Dome smútku na cintoríne v Novej Dubnici.

† Vo veku 97 rokov, 15. septembra 2022, zomrel **Martin MARKULÁK** z Bratislavy, dlhoročný člen RP PV ZPKO Bratislava - mesto. Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala 23. septembra 2022 v Dome smútku na Martinskom cintoríne v Bratislave.

† Vo veku 96 rokov, 14. októbra 2022, zomrel **Michal LABUDA** z Nitry, dlhoročný člen RP PV ZPKO Nitra. Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala 18. októbra 2022 v Dome smútku na mestskom cintoríne v Nitre. Poslednej rozlúčky sa za RP PV ZPKO v Nitre zúčastnili členky Magda Bačová, Miroslava Wallewein a predsedníčka Alžbeta Loudová.

**Pozostalým vyslovujeme
úprimnú sústrasť**

Živio, pani Sýkorová

Keď sa povie dobrý anjel, mnohí si predstavia bývalého prezidenta Andreja Kisku. Nie, takým obludným anjelom pani Mária Sýkorová nie je. Ona je skutočným naplnením predstavy o dobrom anjeli. V bratislavskej Liga pasáži predáva aj naše Svedectvo. Nedávno, 13. októbra, oslávila svoje životné jubileum a redakcia i vedenie organizácie jej posielajú svoje živio, živio, živio.

Na snímke je pani Mária v spoločnosti Tonka Čulena počas výročnej členskej schôdze.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Minister vnútra SR Roman Mikulec sa rozhodol, že rezort už nebude viac financovať náš časopis Svedectvo a radikálne znížil našej organizácii výšku štátnej dotácie. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obracame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj

prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: **SK74 3100 0000 0040 0012 8109**, alebo sa kontaktujte na tel. číslo: **02-52 63 81 56**.

Darcom úprimne ďakujeme
Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo

PRIPOMÍNAME

Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľujú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

ROZHODNUTIE PREZIDENTA REPUBLIKY

O AMNESTII

Pri budovaní socialistickej spoločnosti v našej vlasti široké masy pracujúcich aktívne a iniciatívne uskutočňujú politiku Komunistickej strany Československa. Neustále sa prehĺbuje socialistická zákonnosť, upevňuje sa politická a morálna jednota ľudu. Tieto skutočnosti sú výrazom sily a pevnosti nášho socialistického zriadenia a dávajú záruku, že u osôb, ktoré sa dopustili protištátnych trestných činov, môže sa dokončiť proces ich prevýchovy i na slobode priamym pôsobením kolektívnej výchovnej sily pracujúcich.

Používam preto svoje právo dané mi ústavou a udeľujem túto

amnestiu:

Čl. 1.

Odpúšťam nevykonané tresty odňatia slobody alebo ich zvyšky osobám, ktoré boli pred vydaním tohto rozhodnutia právomocne odsúdené pre protištátne trestné činy poburovania, zneužívania náboženskej funkcie, hanobenia republiky a jej predstaviteľov, hanobenia štátov svetovej socialistickej sústavy a ich predstaviteľov, opustenia republiky, vniknutia na územie republiky, poškodzovania záujmov republiky v cudzine, násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi, hanobenia národa, rasy a presvedčenia, nedovoleného ozbrojovania alebo šírenia poplašnej zprávy.

Čl. 2.

Odpúšťam ďalej nevykonané tresty odňatia slobody alebo ich zvyšky osobám, ktoré boli pred vydaním tohto rozhodnutia právomocne odsúdené pre ostatné protištátne trestné činy, s výnimkou osôb uvedených v čl. 4.

Čl. 3

(1) Odpúšťam odsúdeným, na ktorých sa vzťahuje čl. 1 alebo 2, i trest straty čestných práv občianskych, ako i nezaplatený peňažitý trest alebo jeho zvyšok.

(2) Tresty podľa čl. 1 a 2 odpúšťam s podmienkou, že odsúdený povedie po období desiatich rokov od tohto rozhodnutia riadny život pracujúceho človeka a nedopustí sa úmyselného trestného činu.

Čl. 4.

Článok 2 tohto rozhodnutia sa nevzťahuje:

- a) na sabotérov našej socialistickej výstavby a ich pomocníkov;
- b) na páchatelov teroristických akcií, pokiaľ pri ich uskutočňovaní použili zbrane alebo výbušniny;
- c) na priamych agentov imperialistických rozviedok, ktorí plnili alebo aspoň začali plniť úlohy, ktorými ich poverili;

d) na organizátorov, ktorí zosnovali alebo riadili teroristickú, sabotážnu alebo inú nebezpečnú protištátnu skupinu, pokiaľ táto skupina pod ich vedením začala už rozvíjať podvratnú činnosť;

e) na páchatelov vojenskej zrady alebo iného protištátneho činu, pokiaľ tento čin mal za následok ťažkú újmu na zdraví alebo smrť;

f) na páchatelov protištátnych činov, ktorými vznikla majetkové škoda veľkého rozsahu;

g) na páchatelov odsúdených podľa retribučných predpisov, pokiaľ ich čin mal za následok smrť.

Čl. 5.

Toto rozhodnutie sa nevzťahuje:

a) na osoby, ktorým boli už tresty odpustené na podklade amnestie zo dňa 9. mája 1960, ktoré však porušili podmienku, pod ktorou im bola milosť udelená, a boli znovu právomocne odsúdené pre úmyselný trestný čin;

b) na osoby, ktoré sústavne hrubým spôsobom narušujú výkon trestu alebo vo výkone trestu dosiaľ aktívne prejavujú nepriateľský pomer k socialistickému zriadeniu.

V Prahe, 9. mája 1962.

ANTONÍN NOVOTNÝ